

Ks. dr hab. Arkadiusz Olczyk
Wyższy Instytut Teologiczny w Częstochowie
Wydział Teologiczny
Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Częstochowa, 20.02.2017 r.

**Papieski Wydział Teologiczny
we Wrocławiu**

**Ocena dorobku naukowego i książki habilitacyjnej
w postępowaniu habilitacyjnym
p. dr. Marzeny Zakrzewskiej**

Z posiadanych dyplomów przez Panią dr Marzenę Zakrzewską wynika, że ma ona gruntowną wiedzę z familiologii, teologii i edukacji. Po odbyciu studiów magisterskich na kierunku: nauki o rodzinie, w Instytucie Studiów nad Rodziną Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie i uzyskaniu tytułu zawodowego magistra, Habilitantka zaliczyła również studia podyplomowe (trzy semestry) na kierunku edukacja wczesnoszkolna i reedukacja, Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego (ukończone w 2009 roku) i studia podyplomowe (dwa semestry) na kierunku polityka i zarządzanie oświatą, Wydział Pedagogiczny Uniwersytetu Warszawskiego, ukończone w 2010 roku. Kolejny etap rozwoju naukowego to studia doktoranckie na Wydziale Teologicznym UKSW, specjalność: teologia pastoralna. Ich uwieńczeniem było najpierw uzyskanie licencjatu kanonicznego, a następnie stopnia naukowego doktora teologii w zakresie teologii pastoralnej, który został nadany przez Radę Wydziału Teologicznego UKSW dnia 16 grudnia 2013 r. Podstawą obrony była praca doktorska: *Matka jako podmiot wychowania w edukacji domowej. Studium socjologiczno-pastoralne*, napisana pod kierunkiem ks. dr hab. Edmunda Robka SAC, prof. UKSW.

Zdobyte wykształcenie Habilitantka wykorzystała w pracy zawodowej. O szerokich horyzontach zainteresowań świadczy jej doświadczenie zawodowe: 2003 – 2005 Menager (Ciompa Investment Group); 2005 – 2008 Dyrektor d/s sprzedaży (sieć handlowa Topaz); 2008 – 2009 Prezes (Milatti & Partners Development); 2009 – 2011 Menager (Oknoplast); 2010 – 2012 Dyrektor koordynator edukacji pozaszkolnej (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum Samuel, Warszawa); 2011 – 2012 Dyrektor koordynator edukacji pozaszkolnej (Liceum Ogólnokształcące im. Moraczewskich, Warszawa); 2011 – 2013 Dyrektor koordynator

edukacji pozaszkolnej (Szkoła Podstawowa i Gimnazjum im. Z. i J. Moraczewskich, Sulejówek); od 2011 Dyrektor wspomagający (Gimnasio Virtual, Colombia); Od 2011 Organ Prowadzący i Dyrektor (Prywatna Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna, Warszawa); Od 2012 Organ Prowadzący i Dyrektor (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Liceum Ogólnokształcące Salomon, Warszawa). Piastowane stanowiska i funkcje pokazują, że Habilitantka jest zaangażowana zawodowa w edukację, ale ma również duże umiejętności biznesowe, co świadczy w pewien sposób o zdolnościach komercjalizacji zdobytego wykształcenia.

1. Ocena dorobku naukowego

W pracy naukowej Pani dr Marzeny Zakrzewskiej pojawiło się kilka obszarów badań. Wśród tematów poruszanych przez Habilitantkę znalazły się sprawy codzienne rodzin prowadzących edukację domową w Polsce. Autorka ma świadomość, że małżeństwa i rodziny powinny być wspierane przez właściwą polityką prorodzinną i otoczone pasterską troską Kościoła. W treści publikowanych prac naukowych Habilitantka wykorzystywała zarówno nauczanie Kościoła, jak i obficie korzystała z literatury fachowej, nie różnicując poszczególnych dzieł z powodu ich naukowego pochodzenia. Dla Kandydatki liczy się bowiem obiektywność badań naukowych prowadzonych w różnych obszarach, dziedzinach i dyscyplinach.

Ważnym tematem z punktu widzenia teologii pastoralnej jest tworzenie teorii dla badań nad macierzyństwem i ojcostwem, gdyż mają one charakter interdyscyplinarny. Ta problematyka pojawia się w kilku artykułach: *Założenia teoretyczne do badań nad sytuacją matek w Polsce*, w: *Rodzicielstwo jako misja Kościoła i rodziny*, red. M.P. Zakrzewscy, Warszawa, s. 137-146; *Założenia metodologiczne do badań sytuacji matek w Polsce*, w: *Rodzicielstwo jako misja Kościoła i rodziny*, red. M.P. Zakrzewscy, Warszawa, s. 163-170; *Problematyka ojcostwa. Przegląd bibliograficzny*, w: *Rodzicielstwo jako misja Kościoła i rodziny*, red. M.P. Zakrzewscy, Warszawa, s. 93-100 (współautor Paweł Zakrzewski). Habilitantka, zajmując się badaniem życia małżeńsko-rodzinnego, uwzględniała polskie uwarunkowania i zachodzące współcześnie przemiany społeczno-kulturowe, religijno-obyczajowe, czy ekonomiczno-polityczne: *Postawy moralne matek i ojców w Polsce. Analiza socjologiczna*, w: *Rodzicielstwo jako misja Kościoła i rodziny*, red. M.P. Zakrzewscy, Warszawa, s. 171-182 (współautor Paweł Zakrzewski); *Sytuacja małżeństw w Polsce. Analiza socjologiczna*, „Perspectiva. Legnickie Studia Teologiczno-Historyczne”, R. XIII, 2014, nr 1 (24) s. 167–174; *Obraz matek w Polsce na podstawie badań socjologiczno-pastoralnych*, w:

Rodzicielstwo jako misja Kościoła i rodziny, red. M.P. Zakrzewscy, Warszawa, s. 113-124;
Etos polskiej kobiety na tle drugiej wojny światowej, Warszawa 2008 (współautorka);
Odpowiedzialność rodziny za kulturę życia, Warszawa 2008.

Ważnym obszarem jej badań była teoria i praktyka płodnej miłości małżeńskiej. Zgodnie z nauczaniem Kościoła zagadnienie miłości małżeńskiej należy ujmować w kategorii komunii: małżeństwo i rodzina stanowią komunie (wspólnotę) opartą na zjednoczeniu między Bogiem i ludźmi. Te zagadnienia znalazły się w kilku artykułach: *Rozwój miłości małżeńskiej. Analiza socjologiczno-pastoralna*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 19(2013), s. 235-248; *Uwarunkowania trwałości związku małżeńskiego. Analiza socjologiczno-pastoralna*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 20(2013), s. 105-126; *Угроза супружеской любви (Zagrożenie miłości małżeńskiej)*, w: *Религиоведение в системе социогуманитарного знания и образования*. Сборник материалов. Под общей редакцией О. В. Дьяченко, В. В. Старостенко, Могилёв 2015, s. 89-98; *Rozwiązywanie konfliktów w małżeństwie*, „Ateneum Kapłańskie” 162(2014), z. 3(631), s. 546–557.

Problematyka miłości małżeńskiej jest ściśle związana z dzietnością w polskich rodzinach. Ta problematyka została poruszona w kilku artykułach Habilitantki: *Planowanie potomstwa jako problem pastoralny*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 21(2013), s. 271-284 (współautor Paweł Zakrzewski); *Antykoncepcja a odpowiedzialne rodzicielstwo. Analiza socjologiczno-pastoralna*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 22(2013), s. 313-326 (współautor Paweł Zakrzewski); *Miłość i przekazywanie życia jako główne cele małżeństwa*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 19(2013), s. 65-80 (współautor Paweł Zakrzewski); *Dzietność w perspektywie uwarunkowań rodzinnych w Polsce. Analiza socjologiczna*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 22(2013), s. 285-298; *Aborcja a moralność*, Warszawa 2008.

W polskich uwarunkowaniach wyraźnie widać, że duży wpływ na liczbę urodzin dzieci mają czynniki ekonomiczne. To jest kolejny obszar zainteresowań naukowych Habilitantki, zwłaszcza w aspekcie pracy zawodowej kobiet, co związane jest z większym zaangażowaniem mężczyzn w opiekę nad dziećmi i ich wychowanie. W takich rodzinach potrzebny jest jednak daleko idący konsensus w sprawach zasadniczych, czyli w kwestiach materialnych, podziału obowiązków i zasad współżycia na co dzień. Ta tematyka została omówiona w takich artykułach, jak: *Wymiar osobowo-czasowy małżeństwa chrześcijańskiego*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 19(2013), s. 71-86 (współautor Paweł Zakrzewski); *Wpływ pracy zawodowej małżonków na życie rodzinne*, „Warszawskie Studia Pastoralne” 21(2013),

s. 193-208; *Praca zawodowa matek w Polsce. Analiza socjologiczno-pastoralna*, „Ateneum Kapłańskie” 163(2014), z. 3(634), s. 518–528.

Tematem wieńczącym dorobek naukowy Pani dr Marzeny Zakrzewskiej jest edukacja pozaszkolna w teorii i praktyce. Ta problematyka była poruszana w kilku publikacjach: *Korzyści z edukacji domowej*, „Ateneum Kapłańskie” 164(2015), z. 1(635), s. 95–105; *Edukacja domowa w Polsce. Teoria i praktyka*, Warszawa 2009 (współautorstwo i redakcja); *Rola wychowawcza matki w edukacji domowej*, Warszawa 2013. W trosce o zapewnienie rodzicom pomocy dydaktyczno-wychowawczych była również zaangażowana jako współautorka w przygotowanie materiałów dydaktycznych dla uczniów i nauczycieli - „Zestawy Edukacyjne Salomona – przedmiotowe boxy edukacyjne”: *Atramenty sympatyczne – na straży tajemnicy* (Warszawa 2014); *Cyjanotropia czyli kserograf prapradziadka* (Warszawa 2014); *Huśtawka Orsteda czyli jak odkryto elektromagnetyzm* (Warszawa 2014); *Badanie pH za pomocą antocyjanów z czerwonej kapusty* (Warszawa 2015); *Obrazy Rungego z błękitu pruskiego* (Warszawa 2015); *Miedziane drzewo czyli redukcja Cu(II)* (Warszawa 2015); *Kolorowe płomienie czyli o atomach i spektroskopii* (Warszawa 2015); *Chemiczny ogród* (Warszawa 2015); *Elektryczny długopis* (Warszawa 2015); *Ekstrakcja DNA z cebuli* (Warszawa 2015). Była również inicjatorką i redaktorką serii wydawniczej dedykowanej uczniom edukacji pozaszkolnej „Biblioteka Salomona”: Wiesław Stebnicki, *Edukacja domowa*, Warszawa 2014; Ryszard Nitecki, *Tygrzysek i fizyka*, Warszawa 2014; Raymond S. Moore, *Better late than early*, Warszawa 2015 (tłumaczenie i redakcja); Tony Wagner, *Creating Innovators*, Warszawa 2015 (tłumaczenie i redakcja).

Autorka twierdzi, że dzięki edukacji prowadzonej w domu wychowankowie stają się mądrymi i dobrymi ludźmi. W edukacji domowej akcentuje się bowiem nie tyle bezpośredni wpływ rodziców na wychowanków, ile wspomaganie ich w naturalnym i spontanicznym rozwoju, gdyż w wychowaniu istotną rolę spełnia aktywność wychowanka (wychowanie organiczne).

Potwierdzeniem naukowych osiągnięć Habilitantki jest jej działalność sympozyjalna, dająca możliwość popularyzowania na konferencjach naukowych i sympozyjach teorii i praktyki życia małżeńsko-rodzinnego i edukacji pozaszkolnej. Habilitantka wygłosiła referaty: *Nauczanie domowe w praktyce*, na konferencji „Edukacja na rozdrożu”, Katedra Filozofii Kultury KUL, WSKSiM, Fundacja „Lubelska Szkoła Filozofii Chrześcijańskiej”, Gilson Society USA; Lublin 24. 04.2013; *Wychowanie w rodzinie*, na konferencji: „Przy

rodzinnym stole. Rodzina. Edukacja domowa. Wychowanie”, Szkoły Salomon, Warszawa 2.04.2015.

Brała też czynny udział w międzynarodowych festiwalach i konferencjach naukowych: 2011 - Międzynarodowy Festiwal w Bandar Abbas, Iran; 2012 – Festiwal Maraton w Guadalajarze, Hiszpania; 2012 – Międzynarodowy Festiwal w New Dehli; 2012 – Targi Książki w New Dehli oraz Montrealu i Toronto; 2013 – Digital Storytelling Festiwal w Ankarze; 2013 – Konferencja Generalna ICOM w Rio de Janerio; 2013 – Festival Interculturel du Contes w Montrealu; 16-25.10.2015 Festival interculturel du conte, Quebec. Organizacja i współorganizacja konferencji i festiwali: Festiwal Niematerialnego Dziedzictwa Końca i Początku roku „Kolędniczy Tradycji. Od Barbary do króla – radość mej tradycji hula”, Warszawa – Bruksela – Ateny, 4.12.2014 – 06.01.2015; XI Festiwal Bajek, Baśni i Opowieści „Czarodzieje słowa”, Warszawa 8-23. 03. 2014; Międzynarodowa Konferencja „Tajemnica płci”, UKSW, Warszawa 23.05.2013; Międzynarodowa Konferencja „Przy rodzinnym stole. Rodzina. Edukacja domowa. Wychowanie”, Szkoły Salomon, Warszawa 2.04.2015. Te osiągnięcia pokazują ciągły rozwój naukowy Kandydatki, a także są dowodem na to, że zdobytą wiedzę i doświadczenie w obszarze edukacji pozaszkolnej potrafiła przekazywać innym ludziom, angażując się w różne formy popularyzacji wiedzy i nauki.

Z przedstawionymi powyżej problemami małżeńsko-rodzinnymi wiąże się wiele zagadnień szczegółowych. Bogactwo poruszanych problemów pokazuje, że Pani Marzena Zakrzewska jest wyspecjalizowanym teoretykiem w sprawach małżeńsko-rodzinnych i z zakresu edukacji domowej, ale jednocześnie posiada dużą wiedzę praktyczną, której źródłem jest umiejętność wnikliwego obserwowania życia współczesnych rodzin, w których prowadzona jest edukacja pozaszkolna.

W ogólnej ocenie dorobku naukowego Kandydatki podkreślić należy bogactwo i różnorodność owoców pracy badawczej. Jej opublikowane prace naukowe są oryginalne i twórcze. Dowodem kompetencji naukowych Habilitantki jest przede wszystkim umiejętność selekcjonowania tematów, które podejmowała w swojej pracy badawczej. Będąc z wykształcenia familiologiem i pastoralistą, stara się badać wybrane przez siebie problemy pastoralne wykorzystując metody tych dyscyplin, ale z uwzględnieniem szeroko pojętej wiedzy teologicznej. W jej badaniach widać też wyraźnie dążenie do zgłębienia naukowego tych tematów, które są ważne w praktyce Kościoła, a jednocześnie trudne w aspekcie teoretycznym. Kandydatka podejmuje przede wszystkim badanie tych problemów, które nie zostały jeszcze wystarczająco zbadane i opisane przez innych naukowców, ale stara się prowadzić swoje badania w oparciu o solidną wiedzę teologiczną, socjologiczną i

pedagogiczną. Kandydatka, która w praktyce stosuje wiedzę teoretyczną, posługując się instrumentami jej racjonalizacji, tworzy oryginalne procedury działań pastoralnych. Istotą tak pojmowanej wiedzy jest pozytywne zadanie budowania i kształtowania działań kościelnych, służących pogłębieniu życia członków Kościoła i usprawnieniu ich działalności.

W twórczych pracach Pani dr Marzeny Zakrzewskiej ujawnia się troska o tworzenie takiej wiedzy praktycznej, która ma swoje źródło w realizmie teologii, ale jednocześnie jest wynikiem czynnego uczestnictwa w życiu wspólnoty kościelnej. To potwierdza posiadanie przez nią odpowiednich kwalifikacji naukowych, które predestynują ją do prowadzenia dalszych badań w tym obszarze. Poza tym Kandydatka pokazała w swoich publikacjach zdolność do autorefleksji, dzięki czemu jej prace autorskie są nieszablonowe i merytorycznie bogate. Docenić również należy dbałość Autorki o stronę metodologiczną prowadzonych badań. W podsumowaniu oceny pokreślić trzeba, że prace naukowe Pani Marzeny Zakrzewskiej cechuje twórczy i oryginalny sposób podejścia do rozwiązywania stawianych problemów.

2. Ocena książki habilitacyjnej: *Powołanie wychowawcze ojca w rodzinach prowadzących edukację domową. Studium socjologiczno-pastoralne*, Warszawa 2015, ss. 342.

Pani dr Marzena Zakrzewska, przygotowując swoją książkę habilitacyjną poświęconą powołaniu wychowawczemu ojca, zajęła się tematyką związaną z problemami życia rodzin prowadzących edukację domową. Autorka przeanalizowała główne problemy życia małżeńsko-rodzinnego w świetle zasad regulujących funkcje wychowawczą ojców w rodzinie.

Książka habilitacyjna składa się z siedmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym znajduje się opis badań ojców z rodzin prowadzących edukację domową. W tej części pracy przedstawiona jest charakterystyka środowiska rodzin z edukacji domowej (§ 1), a także omówiony został sposób przeprowadzenia badań socjologicznych (§ 2), a jako trzeci element wstępny znajduje się opis badanej populacji (§ 3). W drugiej części dysertacji ukazane jest życie małżeńskie ukierunkowane na rodzinę (Rozdział II). W tym rozdziale znajdują się cztery zagadnienia szczegółowe. Po zaprezentowaniu modelu życia małżeńskiego (§ 1), przeanalizowany został problem miłości małżeńskiej, która jest podstawą szczęścia małżeńskiego (§ 2) i ma decydujący wpływ na budowanie relacji małżeńskich (§ 3). Ostatni punkt w tym rozdziale skupiony jest na darze nowego życia jako owocu miłości małżeńskiej

(§ 4). Kolejny rozdział (III) jest skoncentrowany na życiu codziennym rodziny. Najpierw ukazany został model życia rodzinnego (§ 1), po czym Autorka zajęła się sytuacją materialną w rodzinie (§ 2), a na końcu skupiła się na zaangażowaniu ojców w prace domowe (§ 3). Następna część pracy dotyczy odpowiedzialności za wychowanie w rodzinie (Rozdział IV). Jako pierwszy problem szczegółowy został zbadany obowiązek wychowania (§ 1), a później opieka ojca nad dzieckiem (§ 2) i doświadczenie „bycia” ojcem (ojcostwa) (§ 3). W rozdziale piątym pojawił się temat dotyczący postawy ojca wychowawcy. Po przeanalizowaniu znaczenia moralności w wychowaniu (§ 1), zostały zaprezentowane ideały etyczne w wychowaniu (§ 2). Dwa następne punkty ukazały ojca jako wychowawcę (§ 3) i nauczyciela (§ 4). Kolejna teza główna została zatytułowana: „Ojciec w relacjach wychowawczych” (Rozdział VI). Po opisie jakości relacji ojca z dziećmi (§ 1), dwa kolejne paragrafy dotyczą nagród i kar w wychowaniu (§ 2), a także edukacji dzieci w rodzinie (§ 3). I wreszcie w rozdziale siódmym: „Udział ojca w wychowaniu rodzinnym” Autorka zajmuje się zaletami wychowania w rodzinie (§ 1), omawia akcenty w wychowaniu rodzinnym, czyli na co należy położyć szczególny nacisk (§ 2) i przedstawia owoce wychowania w rodzinie (§ 3).

W ogólnej ocenie tej dysertacji podkreślić najpierw należy logiczność przyjętego w pracy planu. Podział też na główne i szczegółowe jest bardzo klarowny. Habilitantka kierowała się w ustalaniu hierarchii znaczeń głównym problemem badawczym. Na podstawie analizy planu pracy można stwierdzić, że Autorka oparła zamysł merytoryczny swojej dysertacji z jednej strony na głównych tezach teologii małżeństwa i rodziny, a z drugiej strony na praktycznych aspektach edukacji domowej. Jest to zatem próba połączenia teorii z praktyką, wiedzy teologicznej z pedagogiczną. Można uznać, że jest to jeden z elementów twórczych i oryginalnych przeprowadzonych przez Kandydatkę badań powołania wychowawczego ojców w rodzinach prowadzących edukację domową.

Po zapoznaniu się z całością pracy można z całą pewnością stwierdzić, że Autorka posiada odpowiednią wiedzę metodologiczną i potrafiła zastosować w praktyce metodologię socjologicznych badań i teologiczno-pastoralnej interpretacji ich wyników. Świadczy o tym przede wszystkim dokładnie przeprowadzona kwerenda naukowa, której efektem jest dobrze wyselekcjonowany spis bibliograficzny. Kandydatka zebraną bibliografię skategoryzowała, po uprzednim zapoznaniu się z merytoryczną zawartością zebranych źródeł i publikacji. O dogłębnej znajomości badanego problemu świadczy logicznie ułożony podział na zagadnienia główne i szczegółowe, a także bardzo precyzyjna intytulacja. Przeprowadzenie badań naukowych było możliwe za sprawą właściwie skonfigurowanych etapów pracy poznawczej. Te wszystkie działania naukowe złożyły się na końcowy efekt, jakim jest dobrze zredagowana książka habilitacyjna.

W podsumowaniu walorów recenzowanej książki należy podkreślić, że jej Autorka zapracowała na miano dojrzałego, samodzielnego i twórczego naukowca z kompetencjami teologa pastoralisty. Przede wszystkim zajęła się aktualnym, mało zbadanym, dlatego bardzo trudnym problemem badawczym: musiała dogłębnie poznać, a następnie umiejętnie połączyć wiedzę o małżeństwie i rodzinie, o roli ojców, o edukacji domowej. Udało się jej to doskonale. Następnie Pani dr Marzena Zakrzewska przeanalizowała fenomen powołania ojców w kontekście edukacji domowej i to w dwu znaczeniach. Najpierw jako własne zadanie mężczyzn, a także jako wyzwanie w kontekście problemów związanych z prowadzeniem edukacji domowej.

Recenzowana książka jest bardzo rzetelnym studium socjologiczno-pastoralnym. Jej Autorka zasługuje na uznanie jej naukowych kompetencji pedagogicznych i teologiczno-pastoralnych. Praca ma również oryginalny charakter. Autorka okazała się bowiem nie tylko teoretykiem, ale przede wszystkim praktykiem w postulowaniu konkretnych rozwiązań dla wypełniania roli ojca-wychowawcy. W całości pracy widać wyraźnie wpływ nie tylko naukowej pasji Habilitantki, ale też jej doświadczenia pracy w środowisku osób prowadzących edukację domową.

Pracę habilitacyjną Pani dr Marzeny Zakrzewskiej można uznać za ważne dzieło, które zostaje wpisane w historię nadal tworzącego się i organizowanego szkolnictwa rodzinnego. Autorka podjęła się realizacji trudnego zadania badawczego, którego celem było ukazanie możliwości dowartościowania ojcostwa w wymiarze funkcji wychowawczej w rodzinach prowadzących edukację domową. Wykonanie tego zamierzenia zaowocowało bogactwem rzetelnie opracowanych materiałów socjologicznych, teologicznych i praktycznych, które stanowią ważny przyczynek do poznania tej coraz ważniejszej formy pozaszkolnej edukacji. Autorka prezentuje również w swojej pracy wyniki refleksji pastoralnej, które częściowo można uogólnić i wyciągać z nich generalne postulaty pastoralne dla upowszechnienia tej formy edukacji w rodzinach polskich.

Habilitantka wpisuje się swoją pracą w żywą dyskusję na temat wychowania w rodzinie z zaakcentowaniem roli ojca w tym procesie. Podstawowym walorem książki jest pozytywny wydźwięk wniosków końcowych i to mimo wyraźnie zarysowanego kryzysu ojcostwa, co zostało potwierdzone w przeprowadzonych przez Panią Marzenę Zakrzewską badaniach. Optymizmem napawa przede wszystkim możliwość odnowy życia małżeńsko-rodzinnego w oparciu o wartości podstawowe. Gwarantem stabilności rodzinnej są oboje rodzice i tylko

przywrócenie im znaczenia wynikającego z natury macierzyństwa i ojcostwa jest pewną drogą do odrodzenia etosu rodzin w Polsce.

Z przeprowadzonych badań wyraźnie wynika, że zadania wychowawcze ojców nie straciły nic z pierwotnej wartości, której źródłem jest rodzicielstwo. Ojcowie mają też coraz większe możliwości aktywnego, twórczego, a przede wszystkim osobistego podejmowania działań wychowawczych. Jest to widoczne w rodzinach prowadzących edukację pozaszkolną, ale jednocześnie wyraźnie widać, że te zadania mogą wypełniać także „zwyczajni” ojcowie w „zwyczajnych” rodzinach. Wynika to stąd, że przywracanie właściwego znaczenia ojcom w rodzinie jest ściśle związane z prawidłowym określeniem roli matek. Rodzina bowiem to zawsze wspólnota, w której oboje rodzice mają te same prawa. W tym kierunku też zmieniają się polskie rodziny, choć dokonuje się to przy różnego rodzaju nadużyciach tak po stronie matek, jak i ojców.

Dodać przy tym jednak należy, że źródłem największych zagrożeń dla współczesnej rodziny są wpływy zewnętrzne. Wszelkie próby „regulowania” życia rodzinnego poprzez przepisy prawa stanowią duże zagrożenie dla przekształcania się w sposób naturalny wspólnot rodzinnych. Bezspornym pozostaje fakt, że trzeba pomagać rodzinom dysfunkcyjnym, zwłaszcza narażonym na różne patologie, ale dla właściwego funkcjonowania rodzin potrzebne jest przede wszystkim zapewnienie im stabilności materialnej, dostępu do dóbr społecznych i umożliwienie rozwijania się w różnorodności bogactwa osób, które wspólnotę rodzinną stanowią.

Należy też zauważyć duży wkład pracy włożony przez Habilitantkę w przeprowadzenie badań empirycznych. Można przypuszczać, że skonsumuje ona zdobyty w ten sposób bogaty materiał badawczy do szczegółowych opracowań problemów związanych z funkcją wychowawczą ojców i zaprezentuje wyniki swoich badań nie tylko w formie książki, ale też w kolejnych monograficznych publikacjach naukowych.

3. Podsumowanie

Pani dr Marzena Zakrzewska jest bardzo dobrze wykształconym familiologiem, a jednocześnie ciągle doskonalącym swój warsztat metodologiczny pastoralistą. Na twórcze osiągnięcia Kandydatki trzeba patrzeć przez pryzmat całego jej dorobku naukowego nie tylko w ilości wykonanej pracy naukowej, ale także jej jakości. I to należy szczególnie podkreślić. Od czasu uzyskania stopnia doktora nauk teologicznych Kandydatka przede wszystkim jakościowo powiększyła swój dorobek naukowy, ale jednocześnie wykazała się poważnymi

osiągnięciami w pracy zawodowej, organizacyjnej, a także szeroko pojętej pracy pedagogicznej. Jej publikacje są bardzo starannie przemyślane i przygotowane. Kandydatka wykonała perfekcyjnie założony cel swoich badań poprzez łączenie swojej wiedzy z osiągnięciami innych naukowców. To zaowocowało oryginalnymi koncepcjami teoretyczno-praktycznymi w zakresie organizowania i prowadzenia edukacji domowej w Polsce. Habilitantka aktywnie uczestniczyła także w różnego rodzaju formach upowszechniania i popularyzowania wiedzy familiologicznej, pedagogicznej i edukacyjnej.

Wniosek końcowy

Podsumowując przeprowadzoną ocenę dorobku naukowego i książki habilitacyjnej Pani dr Marzeny Zakrzewskiej stwierdzam, że spełnia ona wymogi do uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej. Na tej podstawie występuję do Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu z wnioskiem o dopuszczenie Panią dr Marzenę Zakrzewską do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

ks. dr hab. Arkadiusz Olczyk

Częstochowa, dn. 20.02.2017.